

V.O.B.o.W.

nr. 101
februari 2019

België-Belgique
P.B.
8800 Roeselare 1
BC 6675
P 409155

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT

**West-Vlaamse Archeokrant: Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 27,
afgiftekantoor Roeselare, Uitgever: V.O.B.o.W. vzw & WAR**

Ondernemingsnummer: 414135857

**Maatschappelijke zetel: Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare
Verantwoordelijke uitgever en verzending: Jozef Goderis
Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare (Rumbeke), 051/22.27.20**

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT

nr. 101
februari 2019

COLOFON

Redactie: Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw
Adres: Bergeikenstraat 48, 8800, Roeselare - Rumbeke, 051/22.27.20

Werkten mee aan dit nummer: Johan Buyse, Ferdy Callewaert, Roland Frits Coghe, Jef Eloy, Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw, Willem Hantson, Jos Vanackere

Vormgeving: Hendrik Hameeuw, Jozef Goderis.
Foto's en illustraties: Jozef Goderis, Willem Hantson, Maria Pype

V.O.B.o.W.-lidmaatschap 2019: wordt betaald op rekening BE 22 4669 1679 9147 (BIC KREDBEBB) van V.O.B.o.W.-vzw. Vaste leden betalen € 26. Gewone leden € 21. De vier Archeokranten per jaar zijn ook voor niet-leden beschikbaar voor €12. Zij verschijnen in februari, mei, augustus en november.

Inleveringsdatum bijdrage eerstvolgende nummer: vóór 15 april 2019.

Verzendingsdienst West-Vlaamse Archeokrant:
Jozef Goderis, Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare. 051/22.27.20 jozef.goderis@skynet.be

Copyright 2019, West-Vlaamse Archeokrant - Jozef Goderis en Jos Vanackere

Overname is toegelaten mits verwijzing naar onze uitgaven. Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage. Voor gehele of deels overname is voorafgaande toestemming van de auteur vereist.

V.O.B.o.W. vzw is aangesloten bij Herita: krachtenbundeling Erfgoed Vlaanderen, Het Forum voor Erfgoedverenigingen en Open Monumentendag Vlaanderen

www.vobow.be

INHOUD

Voorwoord	5
Jaarverslag V.O.B.o.W. 2018 <i>J. Goderis & H. Hameeuw</i>	6
Overdracht PUSO-collectie aan Gemeente Heuvelland	16
Archeo in de Pers	20
Archeo te Kijk	37
Tijdschriften	41
Boekbespreking	47
Korte Berichten	49
Daguitstap met de V.O.B.o.W naar Tongeren op 31.03.2019	52
Hernieuwing van het Lidgeld 2019	54
Activiteitenkalender V.O.B.o.W. 2019	55

JAARVERSLAG V.O.B.o.W. 2018

Jozef Goderis en Hendrik Hameeuw

1. ADMNISTRATIEF VERSLAG

1.1. Samenstelling van de Raad van Bestuur 2018

foto Jurgen Huyghe op 12.12.2018

BUYSE Johan	bestuurslid
DE COCK Suzanne	bestuurslid
GODERIS Jozef	voorzitter, secretaris en co-organisator excursies
HAMEEUW Hendrik	bestuurslid, webmaster en verslaggever
RAMBOER Chistine	bestuurslid & public relations
VANACKERE Jos	penningmeester, co-organisator excursies
VAN DOORSELAER André	ere-co-voorzitter

1.2. Algemene vergadering

Voor de 43ste keer greep de algemene vergadering plaats op 28 maart 2018. Dit gebeurde als naar gewoonte in de trouwzaal van het stadhuis van Roeselare. Om 19.00u verwelcoming door de voorzitter. Het administratief en financieel verslag 2017 en de begroting 2018 werden door de penningmeester Jos Vanackere voorgesteld en door de vergadering goedgekeurd.

Het activiteitenverslag 2017 wordt om beurten voorgelezen door de aanwezigen van de R.v.Bestuur. Het werd ook in WAK 97 van februari 2018 gepubliceerd.

1.3. Vergaderingen van de Raad van Bestuur

Ongeveer maandelijks vergadert de Raad van Bestuur in het stadhuis van Roeselare doorgaans op woensdag om 19u.

17 januari 2018	22 augustus 2018
28 februari 2018	19 sept. 2018
28 maart 2018	10 oktober 2018
25 april 2018	14 november 2018
23 mei 2018	12 december 2018
20 juni 2018	

Aansluitend op de vergaderingen van de Raad van Bestuur greep telkens een administratieve – Financiële Commissie plaats (J.Goderis & J.Vanackere).

2. ACTIVITEITENVERSLAG

2.1. Opgravingen en 2.2. Prospecties

We noteerden geen deelname aan opgravingen en prospecties in 2018.

2.3. Wetenschappelijk onderzoek en restauratie

1. 6 december 2017: Willem Hantson (Radar), Roland Swaenepoel en Jozef Goderis (V.O.B.o.W.-WAR) controleerden de balken van de Gallo-Romeinse waterput 1 van Roeselare-Haven, nog onder water bewaard in depot in de Kokelarestraat te Roeselare. Het resultaat is behoorlijk: een 12-tal balken en planken zijn na meer dan 30 jaar lange bewaring onder water nog in goede staat en komen in aanmerking voor restauratie door Natalie Cleeren (KU Leuven). Zij neemt de definitieve behandeling op zich. Planning om WP1 te reconstrueren deels met originele balken en planken, deels met modern hout ter aanvulling en ondersteuning om later ten toon te stellen hogerop in het nieuw museum Archeo-Roe onder de toren van het stadhuis te Roeselare.

2. 3D scans neolithisch aardewerk in KBIN: Naar aanleiding van de doctoraatsstudie van Dimitri Teetaert (UGent) over het oudste aardewerk van Vlaanderen en waarbij de in de jaren 1980 aangetroffen Vroeg-Neolithische aardewerk scherven in enkele kuilen te Kerkhove/Waarmaarde-Kouter destructief onderzocht zouden worden (zie ook Jaarverslag 2017, zelfde rubriek), werd het initiatief genomen om de hiervoor twee uitgeselecteerde scherven alsnog maximaal met respect tot zijn fysieke kenmerken te documenteren. In de fotostudio van het RAMS werden daartoe macro opnames gemaakt en beide scherven werden ook met twee verschillende technieken (SfM fotogrammetrie en gestructureerd licht) omgezet in virtuele 3D modellen. Dit werk werd uitgevoerd aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel. In januari 2018 zorgde Hendrik Hammeuw voor het transport en de nodige afspraken. Dra. Aurore Mathys produceerde de 3D modellen (waarvoor dank) en vervolgens werden ze online ontsloten via het hiervoor

wereldwijd meest gebruikte platform: Sketchfab. De originele 3D datasets van beide scherven werden voor lange termijn preservatie van digitale informatie geüpload naar het platform Zenodo van het CERN/Europese Commissie en kregen respectievelijk de unieke digitale codes (DOI): 10.5281/zenodo.2555406 en 10.5281/zenodo.2555421.

RAMS00419 - Neolithic sherd Kerkhove-Kouter

RAMS00421 - Neolithic sherd Kerkhove-Kouter

Beide Vroeg-Neolitische scherven uit Kerkhove-Kouter, voorgesteld als 3D model in de online repositorium Sketchfab.

3. Hertekenen metaalvondsten Kemmel: In het voorjaar van 2018 werden voor twee maanden met mede-coördinatie van Jean-Luc Putman een selectie objecten uit metaal van de site Kemmel, bewaard aan het RAMS, uitgeleend aan Sarah Dalle. Ter illustratie van een studie naar deze metaalvondsten, heeft zij van al deze stukken nieuwe archeologische tekeningen gemaakt, dit telkens met éénzelfde methodiek. Eenmaal terug in het RAMS werden de metalen objecten in luchtdichte containers verpakt met de nodige silica gel en vochtigheidsstrips ter controle van hun conditie. Hieronder de lijst van getekende stukken:

N°	Beschrijving	Oude tekening in Mono III	Inventaris
1	Gouden kraal	p194 fig 108,1	K71/15/b.23
2	Goudblad	geen	K74/69.C.3.4
3	Bronzen sierplaatje	p193 fig 107,1	K74/69/C.15.3
4	Bronzen composiet sierelement	p194 fig 108,3	K75/70/C.15.E
5	Bronzen fibula	p194 fig 108,2	K73/52/C
6	Aspin	p192 fig 106	K77/81/C.30.D
7	Bronzen knop	p194 fig 108,8	K73/65.B/7
8	Bronzen knop op ijzeren as	p194 fig 108,9	K74/69/c.11.3
9	Bronzen schijf	p194 fig 108,7	K73/60.C
10	Bronzen naald	p194 fig 108,6	K75/70/c.17.G
11	Bronzen ring	p193 fig 107,2	K73/60/c
12	Ijzeren mes	p193 fig 107,4	K73/60/c
13	Ijzerfragment	p193 fig 107,5	K73/60/c

4. Romeinse balken zochten nieuwe bestemming: Planken van deze waterput die niet meer in aanmerking kwamen voor restauratie, werden onder impuls van Willem Hantson, (Bie-Radar), aangeboden aan personen die er iets nuttigs of creatiefs mee kunnen doen. Geïnteresseerden waren welkom op vrijdag 14 december van 16 tot 18 uur of op zaterdag 15 december 2018 van 10 tot 12 uur in de kelder van de Kokelaarstraat 5 te Roeselare. Belangstellenden daagden op o.a. van uit Limburg en Nederland. Het uitgedroogde en gebarsten eikenhout, (niet meer bruikbaar voor restauratie) werd volledig meegenomen door belangstellenden. Lees meer in dit nummer: Archeo in de pers: *Romeinse balken zoeken nieuwe bestemming* HNB woe 12.12.2018 p.7 en *Aan de slag met hout* KW Krant van West-Vlaanderen De Weekbode vr. 14.12.2018 p.23.

5. Herstel van oude restauraties: In het RAMS werden enkele, voornamelijk na twee decennia te zijn tentoongesteld in het museum, aardewerken gerestaureerde potten, borden en kruiken hersteld (terug oplossen van de montagelijmen en hermonteren) en daar waar nodig en nuttig werden de gerestaureerde gedeeltes opnieuw gepigmenteerd of zelfs voor het eerst van een bijpassende kleuring voorzien. Erik Vandereecken en Hendrik Hammeuw namen deze taak op zich.

6. Studie Merovingers: Ewoud Deschepper, doctoraatstudent aan de UGent met een onderzoeksonderwerp: "Early medieval farming communities in northern Francia. Rural settlement, domestic space and material culture from Clovis to the Counts of Flanders", consulteerde op 8 oktober 2018 in het RAMS de originele en bewerkte opgravingsplannen van de Kerkhove-kouter opgravingen uit de Jaren 1970-80. Naar deze site toe is het zijn bedoeling de verschillende vroegmiddeleeuwse gebouwen en sporenclusters die afgebeeld en besproken werden in de publicaties Rogge (1981) en De Cock (1996) in hun volledige ruimtelijke archeologisch context te plaatsen en bestuderen. Hij wil zo de vroegmiddeleeuwse nederzetting zo goed naar mogelijk reconstrueren. Enkele van de originele plannen heeft hij daarvoor ter digitalisatie aan de UGent ter uitlening meegekregen.

7. Studie Kooigem: Op 3 december 2018 doet Roosje de Leeuwe, doctoraatstudente aan de Universiteit Leiden, beroep op de opgravingsarchieven van de site Kooigem in het RAMS te Waarmaarde. Zij had nood aan toegang tot de originele velddocumentatie in de hoop zoveel mogelijk inzicht te krijgen in de door de V.O.B.o.W. te Kooigem opgegraven structuren. Zij nam alle documentatie door en nam de nodige fotografische opnames om haar verder onderzoek te ondersteunen.

8. Calceologie (studie van oude schoeiselvormen): Studie door Jan Moens (UGent) van Iedervondsten aangetroffen onder de vloer van het Klein Seminarie te Roeselare bij archeologisch noodonderzoek in oktober 1986. Door Jan Moens werd reeds eerder een eerste deel van deze ledercollectie onderzocht op maandag 17 dec. 2018. Het betreft o.m. een zool van een kinderschoentje (datering na de 15de eeuw) en heel wat schoenzolen van oudere personen waarvan de schoenfragmenten dateerbaar zijn tussen de 16de en 18de eeuw. Ondertussen is een tweede deel van dezelfde collectie (na onvoorziene verplaatsing op de zolderdepot van Jozef) terug opgedoken. Jan Moens is eveneens bereid dit tweede deel te vergelijken met deel 1 en verder tekeningen en determinatie eraan toe te

voegen. Waarvoor hartelijk dank vanwege Jozef Goderis, V.O.B.o.W. en WAR en aan Hendrik Hameeuw voor de zorg en transport als koerier van deze ledervondsten.

2.3.2. Gepubliceerde onderzoeksactiviteiten.

In West-Vlaamse Archeokrant, jaargang 2018

nr 97: februari

GODERIS J.: *Een houten tabakspijpje aan de baai van de Authie (F) en aanverwante attributen*, 6-11.

nr 98: mei -juni

DANAU M. : *Een terra sigillata-fragment opgegraven te Kerkhove van een versierde kom afkomstig uit het Sotto-Saturninus-atelier van Clémery-Les-Faulquemont*, 60-66.

nr 99: augustus

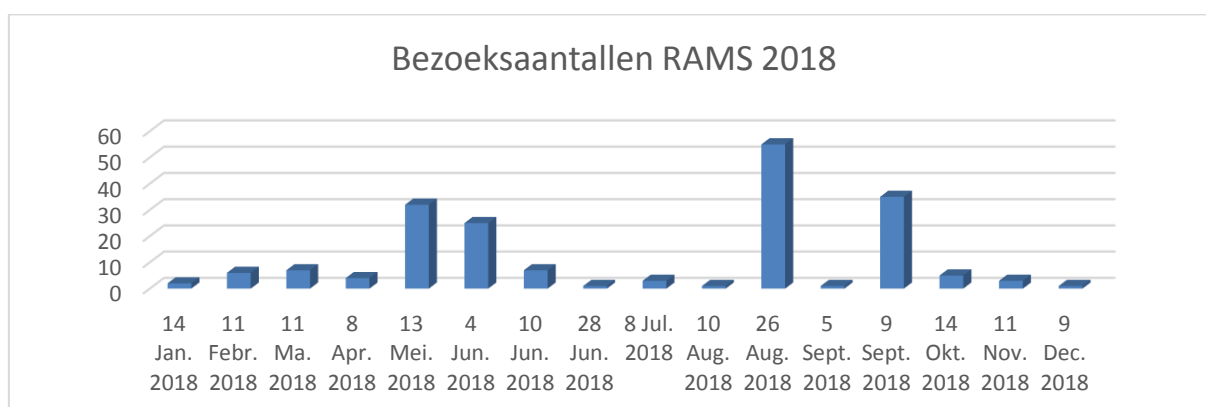
DANAU M.: *Twee extra wrijfschaal randfragmenten opgegraven te Kerkhove-Kouter afkomstig uit de regio Bavai met de pottenbakkersstempels van SECUNDUS en VICTOR*, 110-116.

HANTSON W.: *Duik eens in een schuilkelder. Archeologiedagen 2018*, 117-121.

2.4. Regionaal Archeologisch Museum a/d Schelde (RAMS)

2.4.1 Themadagen en Bezoekers

Het RAMS nam in 2018 deel aan Open Monumentendag (9 september) en ontving ook enkele groepen toeristen op afspraak. Leden van de Werkgroep RAMS verzorgden telkens wanneer nodig of aangevraagd voor de opening van het museum of voor gidsbeurten. Hieronder het overzicht van de bezoekersaantallen doorheen 2018:

2.4.2 Opwaardering toonkasten museum

De toonkasten worden stuk voor stuk voorzien van een nieuwe inrichting. Door middel van het zwart of grijs schilderen van ytongblokken met allerlei volumes worden zo de tentoongestelde stukken op een nieuwe manier gepresenteerd. Voor alle reeds aangepakte toonkasten werd ook steeds voor elk object een uniform label voorzien.

2.4.3 Pop-up tentoonstelling rond Archeologie en Schelde

Van 28 augustus tot 9 september (Open Monumentendag) had in het OC van Waarmaarde een pop-up tentoonstelling plaats over De Schelde – Stroom in Verandering. Deze rondreizende tentoonstelling van de UGent (Vakgroep Archeologie) werd voor deze korte periode aangetrokken door de Gemeente Avelgem in samenwerking met het RAMS. Dank aan Erik Vandereecken en Maud Vermeire voor het opzetten van de infoborden.

2.4.4 RAMS 2.0

In Juni 2018 werd door Hendrik Hameeuw een tussentijdsrapport over de werkzaamheden binnen het RAMS 2.0 project (samenwerking tussen V.O.B.o.W., zuidwest en Gemeente Avelgem) opgesteld en aan de partners overgemaakt. In het voorjaar werden in het kader van die samenwerking ook nog enkele aankopen gedaan, voornamelijk verpakkingsmateriaal en een voorraad twee soorten silica gel. Betreft de herverpakking en digitalisering van de objecten werd vooral gefocust op de registratie van tentoongesteld archeologisch materiaal en de extra stukken die in de toonkasten opgenomen werden.

2.4.5 Schenking archeologische collectie WMCA11

Eind oktober 2018 schonk de Gemeente Avelgem het volledige ensemble archeologisch materiaal aangetroffen en verkregen uit het (voor-)onderzoek voor de aanleg van de Aquafincollector te Waarmaarde (WMCA11) aan het Regionaal Archeologisch Museum a/d Schelde (RAMS). Deze archeologische opgraving werd uitgevoerd door nv Monument Vandekerckhove: Afdeling Archeologie. Op 3 december 2018 werd de fysieke overdracht volbracht; in het voorjaar van 2019 zal dit ensemble verwerkt worden in het beheersmanagementsysteem van het RAMS en wordt ook een uitgebreide communicatie voorzien in de WAK.

2.5. Educatieve en coördinerende taken

2.5.1. Vraagstelling betreffende archeologie en antiquiteiten

1. 24 februari en 17 augustus 2018: De fiche vondstmeldingen of determinatie werd op vraag van Jozef Goderis ingevuld samen met Herman Heyman uit Roeselare. Het betreft vondsten van kleiijp fragmenten en scherven van post - middeleeuws aardewerk.

2. 23 augustus 2018: De fiche vondstmeldingen of determinatie werd op vraag van Jozef Goderis ingevuld samen met **Tom Frielinck** uit Rumbeke Roeselare, betreffende.

3. lithisch materiaal aangekocht door Tom op een rommelmarkt in Rijsel, dit silex-materiaal werd vroeger ingezameld door een militair (†) op diverse locaties in West-Europa. Kleiner materiaal: site van de herkomst, spijtig onbekend, maar sommige stukken lijken qua grondstof afkomstig uit Spienne (B) en uit Grand – Pressigny (F). Groter materiaal: 10 tot 15 prachtig bewaarde vuistbijlen (bi-face paleo) geen gepolijste bijlen (Neo).

4. veldprospectie materiaal: aangetroffen op een veld in Gent. Deze silex – artefacten werden door Jozef herkend als schrabbers, een duimnagelschrabber, klingen, microklingen, pijnsnedes of dwarspijlen, (?), microlieten, boortje (?). Voor mij te plaatsen deels in het Meso, deels in het Neolithicum.

Aan Tom deden we het voorstel contact op te nemen met Prof. Philippe Crombez (UGent) en met Onroerend Erfgoed Brussel.

2.5.2. Buren bij kunstenaars (alternatieve foto)

Op zondagnamiddag 21 oktober 2018 werd voor de 10de keer deelgenomen aan dit evenement met als 15de editie open atelierdagen in West-Vlaanderen. Regionale deelnemers: Maria Pype en Jozef Goderis in de Bergeikenstraat 48, te Rumbeke. Er werden hier 43 bezoekers geteld die hun naam en coördinaten op de bezoekerslijst noteerden met de bedoeling later uitgenodigd te worden op V.O.B.o.W.-activiteiten en uiteraard ook op “ Buren bij kunstenaars”.

Op het programma:

- Bezienswaardigheden in de toonkast in de living: nieuwe keramiek van Jozef Goderis en opgegraven materiaal in het Sterrebos in 2008 en 2015, verwijzend naar W.O. I en II.

- Demonstratie begin van opbouw maquette Gallo-Romeinse dakpannenoven met vergelijking originele opgegraven stukken op ware grootte.
Een uitvoeriger verslag van “Buren bij kunstenaars” 21 oktober 2018 verscheen in WAK nr 100 in kleurendruk, p. 195-196.

2.6. Publicaties

2.6.1. West-Vlaamse Archeokrant (WAK)

Met de materiële steun van de stad Roeselare werden vanuit de drijvende kracht van Jozef Goderis vier nummers gepubliceerd van de jaargang 2018. Naast enkele hoofdartikels hielden we aan de vaste rubrieken:

- V.O.B.o.W.-activiteiten
- Rapporten en excursie naar Bourgondië,
- Archeo in de pers en Archeo te kijk
- Korte berichten en boekbespreking

Samenstelling: Eindredactie: Jozef Goderis en Hendrik Hameeuw.
Medewerkers met tekst en foto's: Stefaan Beel, Johan Buyse, Roland Frits Coghe, Jef Eloy, Marcel Danau, Jozef Goderis, Hendrik Hameeuw, Willem Hantson, Chris Peene, Maria Pype en Jos Vanackere .

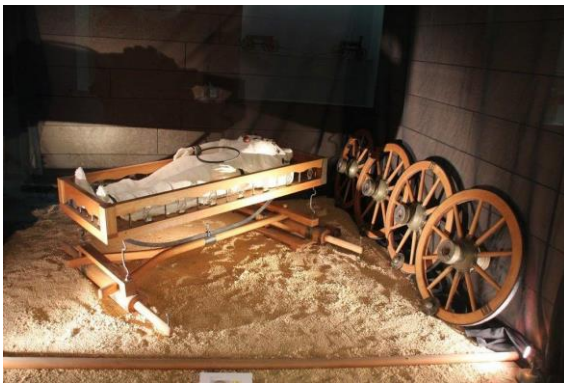
2.6.2. West-Vlaamse Archaologica (WA)

Voor 2018 werd geen nieuwe WA geproduceerd daar er in 2017 twee nummers gepubliceerd werden. Interessant blijft dat ook dit werkjaar talloze bestellingen binnenliepen voor oude nummers. Voor 2019 staat een WA over de archeologie rond Brugge gepland.

2.7. V.O.B.o.W drie-daagse naar Bourgondië (15 deelnemers)

1. vrijdag 14 september 2018

Châtillon – sur – Seine met VIX, de unieke schat op de Keltenroute.
Schitterende gidsbeurt door Mevrouw Régine Vaney.

2. zaterdag 15 september 2018

- Museopark Alesia (Alise-Saine-Reine) Côte d' Or: Voorstelling van de veldslag Vercingetorix t.o.v. de Romeinen.
- Guédelon: hedendaagse opbouw van een replica – kasteel aan de hand van de middelen in de 13de eeuw toen voor handen.

3. zondag 16 september 2018

Bibracte: Gallische nederzetting op de Mont Beuvray.
Unieke plaats in Europa met een natuurlijke bossite en historiek.
Centrum van Europees onderzoek en een museum dat vooral op de Keltische cultuur focust.

Een ruimer verslag van deze excursie verscheen in WAK 100 in kleurendruk. Uit de reacties van de 15 deelnemers blijkt een algemene tevredenheid. “Wie thuis bleef had ongelijk!”

2.8. Open Monumentendag 9 september 2018

Roeselare: Opening van het nieuwe archeologisch museum en depot. Meer dan 200 geïnteresseerden beklommen de trappen van het Roeselaarse stadhuis. De pas verhuisde Roeselaarse collectie van V.O.B.o.W.-WAR en de gelegenheidstentoonstelling betreffende het archeologisch onderzoek in 1979 van de voormalige hal met belfort op de Grote Markt van Roeselare, waren de echte publiekstrekkers.

Met deze zolder krijgen de WAR en de V.O.B.o.W.vzw alvast een vaste locatie om met regelmaat thematentoonstellingen op te zetten. Het succes op de OMD bewijst de publieke belangstelling.

Uitvoerig verslag van OMD zolder stadhuis, door Willem Hantson (Bie-Radar) in WAK 100, p.170-172.

Kerkhove-Waarmaarde: In het RAMS werd deelgenomen door de maandelijkse opening van het museum te koppelen aan de OMD.

2.10. V.O.B.o.W. - website

Als webmaster verzorgde Hendrik Hameeuw verdere onze website: www.vobow.be. Een aantal artikels uit vroegere edities van de WAK en WA zijn er digitaal raadpleegbaar.